

1. december - Svetový deň boja proti AIDS

Prvý decembrový deň si v Slovenskej republike, aj vo svete, pripomíname Svetový deň boja proti AIDS. Jeho cieľom je upozorňovať ľudí na problém AIDS, zlepšiť ich vedomosti o tejto chorobe, jej šírení a najmä prevencii. Symbolom Svetového dňa boja proti HIV/AIDS je červená stužka. Pripnutie si tejto stužky je vyjadrením solidarity s osobami s HIV/AIDS. AIDS je celosvetový problém, ktorý sa dotýka aj Slovenska a každého jedného z nás.

AIDS v preklade znamená syndróm získanej imunitnej nedostatočnosti (z angl. Acquired Immunodeficiency syndróm). Ochorenie vyvoláva vírus HIV, je to vírus ľudskej imunitnej nedostatočnosti (z angl. Human Immunodeficiency vírus), ktorý napadá bunky obranného systému človeka, poškodzuje ich, ničí, až úplne likviduje. AIDS je posledným štádiom infekcie HIV, kedy funkčnosť imunitného systému poklesne natoľko, že sú pre chorého nebezpečné aj také typy infekcií alebo zhubného bujnenia, ktoré by sa u zdravého človeka vôbec nevyskytli.

Vývoj infekcie HIV väčšinou prechádza niekoľkými štádiami. V priebehu prvých niekoľkých týždňov po infekcii sa u nakazeného jedinca rozvinie akútne ochorenie podobné chrípke, ktoré väčšinou odznie v priebehu dvoch až troch týždňov. Po tomto štádiu môže byť infikovaný jedinec niekoľko rokov bez príznakov, hovoríme, že je nosičom vírusu HIV. Môže však preniesť infekciu na iných ľudí. Celý tento čas je imunitný systém nosiča HIV poškodzovaný stratou určitého typu bielych krviniek. Tým jeho imunitný systém chátra, infikovaný jedinec sa stáva náchylný k rôznym chorobám, vyvolaných rôznymi mikroorganizmami. Ochorenie môže byť vyvolané i takými mikroorganizmami, ktoré za normálnych okolností ochorenie nespôsobia, pretože sú bez problémov zvládnuté zdravým jedincom. Najbežnejšou z týchto infekcií sú zápal pľúc, kvasinkové a plesňové ochorenia, tuberkulóza a pod. Najviac je u jedincov infikovaných HIV výskyt istých nádorových ochorení, napríklad Kaposiho sarkóm, karcinóm jazyka, rekta a pod. Rozvoj jedného alebo viacerých takýchto ochorení väčšinou znamená začiatok fázy AIDS, kedy u mnohých jedincov dochádza k celkovému chradnutiu a vychudnutiu. K smrti dochádza neodvratne v dôsledku neustálych útokov mikroorganizmov, alebo neschopnosti organizmu potlačiť vznik ochorení.

Malé percento jedincov infikovaných HIV prežilo viac ako 10 rokov bez toho, aby došlo k rozvoju AIDS. Mnohí z nosičov HIV nemajú žiadne známky rozvinutia ochorenia. U týchto jedincov sa možno rozvinie silnejšia imunitná odpoveď na vírus alebo sú infikovaní oslabeným typom vírusu.

Vírus HIV sa prenáša pohlavným stykom alebo krvou. Nakaziť sa možno pri nechránenom pohlavnom styku, HIV infikovanou krvou alebo krvnými derivátmi, spoločným používaním ihl (napr. pri aplikácii piercingu, tetováži), striekačiek, eventuálne roztokom drogy u injekčných užívateľov drog a z HIV infikovanej matky na dieťa. HIV vírus sa neprenáša slinami pri bežnom bozkávaní, podávaním rúk, potravinami, vodou, pri stolovaní, spolužití v spoločnej domácnosti a v kolektíve, použitím toalety, vzduchom ani dotykom.

Slovensko je zapojené v celosvetovom úsilí boja proti HIV/AIDS. Cieľom Národného programu prevencie HIV/AIDS na roky 2017 – 2020 je aj zvyšovať informovanosť verejnosti o tomto ochorení, obmedziť šírenie nákazy HIV/AIDS v

Slovenskej republike a zmierňovať dopady nákazy v tých častiach spoločnosti, ktorých sa to najviac dotýka.

Epidemiologické a laboratórne sledovanie ochorenia, vrátane sérologických vyšetrení anti HIV protilátok sa v Slovenskej republike zaviedlo už v r. 1985. Od roku 1985 do 30.9.2018 bola HIV pozitívita na Slovensku zistená u 1046 osôb. Zo 884 prípadov u občanov Slovenskej republiky sa 783 vyskytlo u mužov a 101 u žien. U 116 osôb (103 mužov, 13 žien) prešla HIV infekcia do štádia AIDS a zaznamenaných bolo 72 úmrtí HIV infikovaných osôb (z toho 53 v štádiu AIDS).

Najčastejší spôsob prenosu infekcie u nás je homosexuálny/bisexuálny styk (63,4%), injekčné užívanie drog (2,0%), heterosexuálny styk (22,6%) a neurčený spôsob prenosu (11,9%).

V prešovskom kraji je evidovaných 42 pozitívnych osôb, z toho 37 nosičov HIV a 5 chorí na AIDS.

Komplexná stratégia, ktorá kombinuje prevenciu, liečbu a pomoc ľuďom nakazených vírusom HIV/AIDS by mohla zachrániť milióny životov. Napriek tomu, že sa doteraz nepodarilo účinne zastaviť nárast počtu nových prípadov infekcie, vďaka antiretrovírusovej liečbe sa vo vyspelých krajinách znížil počet ľudí, ktorí v dôsledku tejto choroby zomrú.

HIV/AIDS je vážnym zdravotníckym a celospoločenským problémom. Narastajúci počet osôb s HIV/AIDS a nevyliciteľnosť tohto ochorenia zdôrazňujú skutočnosť, že prevencia je najúčinnjším prostriedkom v zabránení šírenia HIV/AIDS v populácii.

Pripojme sa preto k celosvetovému úsiliu zastaviť a zdolať AIDS!

ref. epidemiológie
RÚVZ Bardejov